עין משפט נר מצוה

מסורת הש"ס

בין עומד בין יושב · וא"ת ומהיכא ס"ד לפסול יושב וי"ל משום דאמר לקמן (דף קד.) דהוית כגמר דין ואמרינן בפרק שבועת העדות (שבועות דף ל: ושם) בשתגמר דין ד"ה דיינים בישיבה ובעלי דינין בעמידה ומהאי טעמא בעינן לקמן (דף קו.) עמידה לכתחלה דא"ל רבי חייא בתי עמודי לנ"א שפי' בקונט' ועוד דכתיב ועמד ואמר ומיהו עיכובא ליכא מדלא כתיב ויעמוד ויאמר אבל ועמד ואמר אינו אלא סיפור דברים בעלמא והכי נמי מפרש במסכת מועד קטן (דף כא. ושם) גבי מנין לקריעה מעומד אבל ועמדו שני האנשים אע"ג דלא כתיב ויעמדו היינו לפי שאין כתיב שם מעשה אחר כך אבל הכא אחר ועמד כתיב המעשה ואין כאן אלא סיפור דברים בעלמא כמו עמדו וקדשו ועמדה וגשאת והא דדרשינן בספרי ועמד אין דברים הללו אלא בעמידה אומר רבינו יהודה דשמא לכתחלה. בעי הכי כדפרישית :

והחולצת מן הסומא חליצתה כשרה · וא"ת מהיכא ס"ד למעוטי סומא וי"ל מדכתיב לעיני הזקנים וה"א דה"ה (ג) לפני יבם א"נ משום דכתיב וירקה בפניו דהוי כמו לעיניו קמ"ל דלא :

(ג) **הקיטע** מני רבי מאיר היא · דחשיב מנעל ממה שאין רגילים לעשות :

באנפיליא של בגד אתאן לרבנן . דלא חשיב מנעל מבגד כיון דאין רגילות לעשות כן וה"ה אנפיליא הקשה ר"ת דהכא משמע דר' יוסי לא חשיב קב הקיטע מנעל מדמוקי ברייתא דמכשרא ליה לחליצה כר' מאיר דוקא וכן משמע בפרק במה אשה (שבת דף סה: ושם) ואילו בפרק בתרא דיומא (דף עח: ושם) אמרינן דקב הקיטע בין לר' מאיר בין לרבי יוסי מנעל הוא וטעם דר' יוסי גבי שבת דלמא מיפסק ואתי לאיתויי ד' אמות ברה"ר ועוד קשיא דהכא שרינן של שעם לחלוץ ובפרק בתרא דיומא (שם) אמרינן אני ראיתי את רבי יהושע בן לוי שיצא בסנדל של שעם ביוה"כ ובשמעתין מדמי יוה"כ לחליצה :

מאן דמסגי על ליחתא דכרעיה לא חליץ. פי' בקונט' שאין זה קרוי רגל כיון שהופכו כל שוק דידיה נמי לא מיקרי מעל רגלו אבל היכא שנקטעה רגלו שוקו היינו מעל רגלו דכיון דקודם קטיעה היה שוקו מעל רגלו אחר קטיעה נמי קרינא מעל רגלו ובענין זה פי' גאון אחד ור"ח פי' טעמא דלא חליץ מאן דמסגי על ליחתא דכרעיה דלא מצי שפיר למדחסיה לכולי כרעיה אארעא לפי זה נמי אתי שפיר הא דגריע מקיטע דקיטע דחיס שפיר כוליה שוקיה אארעא מתוך פירושם משמע דפשיטא

**בין עומד בין יושב בין מוטה והחולצת מן הסומא חליצתה כשרה אבל במנעל הנפרם שאין חופה את רוב הרגל בסנדל הנפרת שאינו מקבל את רוב הרגל, ובסמיכת הידים, ובאנפיליא של בגד והחולצת מן הקטן חליצתה פסולה קב הקיטע מני רבי מאיר היא דתנן *הקיטע יוצא בקב שלו דברי רבי מאיר ר' יוסי אוסר באנפיליא של בגד אתאן לרבנן אמר אביי מדסיפא רבנן רישא נמי רבנן ורישא במחופה עור, אמר ליה רבא אבל אין מחופה עור מאי פסול אי הכי אדתני סיפא באנפיליא של בגד ליפלוג בדידה בד"א במחופה עור אבל אין מחופה עור פסול אלא אמר רבא מדרישא רבי מאיר סיפא נמי רבי מאיר והאי מגין והאי לא מגין. אמר אמימר האי מאן דחליץ צריך למדחסיה לכרעיה אמר ליה רב אשי לאמימר והתניא בין עומד בין יושב בין מוטה אימא ולעולם דדחיס לכרעיה ואמר אמימר האי מאן דמסגי על ליחתא דכרעיה לא חליץ אמר ליה רב אשי לאמימר והתניא סמוכות הרגלים (א) לאו דחליץ בה איהו? לא, דיהיב ליה לאחר וחליץ, אמר רב אשי למאי דקאמר אמימר *לאו בר אובא חליץ ולאו בר קיפוף חליץ : מן הארכובה ולמטה כו' : ורמינהי *רגלים *פרט לבעלי קבין שאני הכא דכתיב מעל רגלו אי הכי למעלה מן הארכובה נמי? מעל ולא מעל דמעל. אמר רב פפא שמע מינה האי *איסתוירא עד ארעא נחית דאי סלקא דעתך מיפסק פסיק הוה ליה איהו מעל ושוקא מעל דמעל *אמר רב אשי אפילו תימא מיפסק פסיק כל דבהדי כרעא, ככרעא דמי : מן הארכובה ולמעלה : מתיב רב כהנא ובשליתה היוצאת מבין רגליה? אמר אביי בשעה שכורעת לילד נועצת עקביה בירכותיה ויולדת ת"ש לא עשה רגליו ולא עשה שפמו? לישנא מעליא תא שמע ויבא שאול להסך את רגליו? לישנא מעליא ת"ש אך מסיך הוא רגליו בחדר המקירה? לישנא מעליא, "בין רגליה" כו'? לישנא מעליא, אמר רבי יוחנן *שבע בעילות בעל אותו רשע באותו היום שנאמר בין רגליה כרע נפל שכב בין רגליה כרע נפל באשר כרע שם נפל שדוד והא קא מתהניא מעבירה? אמר רבי יוחנן משום ר"ש בן יוחי *כל טובתן של רשעים רעה

קב הקיטע · דחשיב ליה מנעל מני רבי מאיר היא : **יוצא** · בשבת : **אנפיליא של בגד** · דקתני סיפא חליצתה פסולה אתאן לרבנן דפליגי עליה דרבי מאיר בקב הקיטע אלמא דלא הוי מנעל דאי רבי מאיר כיון דקב הקיטע הוה נעל אלמא "ואנעלך תחש" לא דייק, אנפיליא נמי תהוי נעל : **מדסיפא רבנן** · רישא נמי רבנן דקב הקיטע נמי רבנן ודייקי "ואנעלך תחש" ודקתני קב הקיטע כשר במחופה עור : **אדתני סיפא אנפיליא של בגד** פסולה האי הוא ודאי דלאו נעל הוא דהא לא מגין לישמעינן חילוק בקב הקיטע דאע"ג דמגין לאו נעל וכ"ש האי : **סיפא נמי ר' מאיר** · ולא דייק תחש ואפילו הכי של בגד לא משום דלא מגין אבל קב הקיטע מגין הלכך אפילו אין מחופה עור כשר : **למדחסיה** · לדחוק רגלו בקרקע : **מוטה** · לאו אורחיה למדחסיה : **על ליחתא דכרעיה** · שרגלו הפוך ודורס בגודלו של רגל, ליחתא לשון לווחים (שבת דף מז.) פלנקא כלומר שאינו דורס במקום מדרס רגלו ואע"ג דתנן (לעיל דף קא.) מן הארכובה ולמטה כשרה, התם הוא דכי נחתך רגלו קם ליה שוק ורחמנא אמר "מעל רגלו" דהיינו שוקו אבל האי לאו רגל הוא : **והתניא בסמיכות הרגלים** · כשרה : **מאי לאו דחליץ בהו איהו** · הגורר את רגליו והם מעוקמים : **לאחר** · שרגלו ישרה : **בר אובא ובר קיפוף** · בפ' אלו מגלחין (מ"ק כה:) דאחלשו לדעתיה דרב אשי ואיתהפוך כרעייהו : **רגלים** · שלש רגלים תחוג (שמות כג) : **פרט לבעלי קבין** · שפטורים מן הראייה אלמא שוק לאו רגל הוא : **מעל רגלו** · משמע מדבר שהוא על רגלו מדלא כתיב וחלצה נעלו מרגלו : **שמע מינה** · ממתני' דקא מכשר מן הארכובה ולמטה : **האי אסתוירא** · קבילי"א המפסקת בין שוק לרגל : **עד ארעא נחית**. ואין עוד פרק אחר למטה הימנה בעקב : **דבהדי כרעא** · השוה ועומד לצד כף הרגל לאו 'מעל' הוא וככרעא דמי : **ובשליתה היוצאת מבין רגליה** · אלמא ירכים נמי מיקרו רגל : **נועצת עקביה בירכותיה** · והולד יוצא מבין רגליה ממש והיינו דכתיב "מבין רגליה" : **לא עשה רגליו** · לא הסיר שער זקן התחתון : **להסך את רגליו** · מי רגלים אלמא ירכים רגל מיקרו : **אך מסיך הוא את רגליו** · בעגלון מלך מואב כתיב : **בין רגליה** · בין ירכותיה שבא עליה סיסרא ונתכוונה כדי ליגעו : **כרע נפל שכב** · שבעה כתיבי בקרא :

תוספות ישנים

להו דקיטע חולץ אבל אין נראה לר"י דהא בירושלמי מפרש הא דקתני במתני' מן הארכובה ולמטה חליצתה כשרה היינו בקושר רצועות הסנדל מארכובה ולמטה אבל בקיטע לא איירי מידי והא דקתני בברייתא קב הקיטע איכא לפרושי כמי דיהיב לאחר וחליץ כדאמר אסמיכות רגלים וה"מ למימר וליטעמיך קב הקיטע מי חליץ אלא דיהיב לאחר וכן לדך בכמה מקומות דיכול לומר וליטעמיך ואין אומר ועוד מעיקרא דסבר דברגל הפוכה שייכא חליצה ה"ה דקיטע נמי חליץ אבל לפי המסקנא לא והא דפריך רגלים פרט לבעלי קבין הכי פריך כיון דשוק לא מיקרי רגל א"כ למטה מהארכובה אמאי כשרה הא לא הויא קשירה במקום רגל ורבינו נסים כמי פירש במגלת סתרים דקיטע לא חליץ מכ"ש דרגלו הפוכה ומן הארכובה ולמטה דמכשיר במתני' לאו באיפסקא לכרעיה אלא בקשירת רצועות איירי כדאמר בירושלמי : **פרט** לבעלי קבין · ואף על פי דעיקר דרשא נפקא לן מפעמים בפרק קמא דחגיגה (דף ג. ושם) מכל מקום פריך שפיר מדאסמכיה אגא ארגלים : **והא** קא מתהניא מעבירה · ליכא למימר דפריך אמאי לא מסרה עצמה שהרי קרקע עולם היא כדאמר גבי אסתר ועוד כי הוא לא היה מתכוין ואדרבה היא שלתו בדברים להכריעו להביאו עליה כדי להתיש כחו להציל ישראל אלא פריך אמאי משבחה הכתוב כל כך דכתיב תבורך מנשים וגו' ואמרינן בנזיר (דף כג: ושם) ובהוריות (דף י:) גדולה עבירה לשמה ממצוה שלא לשמה פירוש מאמהות לפי שהיו נהנות מן הביאה ויעל לא היתה נהנית מן הביאה ומשני דודאי לא היתה נהנית משום דטובתן של רשעים כו' ואההיא מילתא קיימא הך פירכא בנזיר (דף כג:) ובהוריות (דף י:) : ת"ל